

optagen til Doms, og Dokumenterne — i Tilfælde af at det er en kollegial Ret — have cirkuleret blandt de af Rettens Medlemmer, der skulle votere i Sagen, og naar disse Medlemmer allerede have sat sig ind i dem, kommer til det Resultat, at der er en Mangel ved Forligsprøven, skulle Parterne tilfjædes til Møde, og der skal affiges en Kendelse, hvorved det paalægges Sagsøgeren at indkalde sin Modpart til Forligsprøve. Hvis han gjør det, har han at forelægge Sagen for Retten, men gjør han det ikke, optager Retten igjen Sagen og affiger en Afvisningsdom. Med Hensyn hertil har jeg at bemærke, at det forekommer mig høist mærkværdigt, at Dommerne, efter at der er blevet prøvet Forlig, om det end ikke er fuldstændigt korrekt, efter at Sagen er procederet gennem alle Instanser lige til Højesteret, og er bleven indladt til Doms, efter at Dommerne allerede have gjort sig bekendte med Spørgsmaalet, og der ikke mangler Andet, end at Dommeren eller de flere Dommere, der sidde i Retten, skulle til at affatte deres Dom, skulle kalde Parterne for sig — en Fremgangsmaade, vi ellers ikke kjende — og paalægge dem igjen at gaa til Forligskommissionen. Meningen med Forligsprøven skulde jo i Almindelighed være den, at Proces kunde undgaa; men Tilfældet vil jo være her, at man, naar hele Processen er afsluttet, og der ikke mangler Andet, end at Dommen skal affiges, siger til Parterne: Vi ville ikke paabømme Sagen, gaa hen og forlig Eder i Skabshale, som det hedder hos Herman von Breinensfeldt. Det forekommer mig at være noget Aparte. Jeg indrømmer, at det næsten er ligesaa anstødeligt, at en Sag, der er procederet gennem alle Instanser, kan ende med en Afvisningsdom for Højesteret, fordi Forligsprøven ikke har været tilstrækkelig, hvorved altsaa hele Processen spildes, og Parten nødes til at begynde forfra, fordi der har fundet en mindre, formel Tilfidesættelse af Forligslovgivningen Sted. Det er af den Slags Behageligheder, som man kommer ind paa, naar man vil anvende unaturlig Vang og bringe fremmede Synspunkter ind i Retsspleien; men selv dette forekommer mig dog i og for sig ikke at være saa anstødeligt, som at Dommerne i Stedet for at dømmе skulde kalde Parterne for sig og sige: Se, om I ikke kunne blive forligte; kunne I ikke det, skulle vi dømmе. — Hvad nu angaar det Spørgsmaal, hvorved det ærede Medlem, der sidst havde Ordet, opholdt sig noget længere, nemlig om Spørgsmaalet om Sagsførernes Afgang til at møde som fuldmægtige for Parterne ved Forligsprøven, skal jeg af let forstaaelige Grunde ikke komme nærmere ind derpaa. Jeg maa dog paa Sagsførernes Begne gjøre det ærede Medlem opmærksom paa, at, naar han siger, at Procuratorer eller Sagsførere have den samme Tilbøielighed som alle andre Samfundsklasser til at ville tjene Penge, er dette vistnok fuldstændig rigtig; men det ærede Medlem lagde ikke Mærke til, at det, han her

omtalte, var, at Sagsførerne skulde ville tjene Penge ved Tilfidesættelse af deres Forpligtelser og af de Interessers, som ere dem betroede. Naar det ærede Medlem taler om Sagsførernes Tilbøielighed til at tjene Penge, maa han nemlig gaa ud fra, at Sagsførere i Almindelighed skulde, lede af Hensynet til, at de ville tjene flere Penge derved, at en Sag kommer til Proces, end naar den bliver forlig, fraraade dem, der have betroet deres Sager i deres Hænder, at afgjøre dem paa en Maade, der vilde stemme bedst med Mandanternes Interesse. Det maa det ærede Medlem have ment; thi ellers kan der ikke være nogen Mening i hans Paastand, og det er det, der ganske naturligt fra Sagsførertandens Side betragtes som en ubesjælet Insinuation. Jeg tror ikke, at det ærede Medlem vil opstille det som en almindelig Regel, at Folk ville tjene Penge, uanset om de derved tilfidesætte deres Pligter eller ikke; men siger man om Sagsførerne, at de ere tilbøielige til at raade til Proces, fordi de gjerne ville tjene Penge, saa siger man, at de af den Grund ville tilfidesætte de Interessers, som det er deres første Pligt at varetage. Det er nemlig en Sagsførers første Pligt at varetage sin Mandants Interesse, at raade ham til det, der er stemmende med hans Interesser; og naar han, maasse i flere Tilfælde end Parten selv, finder det rigtigt at Sagen afgjøres ved Forlig, vilde det ligefrem være at svige sin Pligt, naar han vilde forhindre et saadant Forligs Indgaaelse. Det er derfor ikke saa underligt, at Sagsførerne i den Bestemmelse, hvorved de ere ubelukkede fra at møde i Forligskommissionen, se en Slags Krænkelser, saaledes at det mere er en Uresssag at faae denne Bestemmelse forandret, end det kan være deres Interesse i andre Retninger. Det var navnlig dette fra den tidligere Lovgivnings Standpunkt, da der var et bestemt begrænset Antal Mænd, der fik kongelig Bestalling som Under- og Overretsprocuratorer, og til hvilke Staten henviste Borgerne som Mænd, til hvem de trygt kunne henvende sig for at faae Raad i deres Sag, men hvem den samtidige raadede Borgerne til ikke at henvende sig til, før de havde været for Forligslovgivningen og her havde faaet et fornuftigt Raad. Den Betragtning, hvorefter Lovgivningen har ubelukket Sagsførerne fra at møde for Forligslovgivningen, og som gaar ud fra, at Sagsførerne ville have Interesse i eller Tilbøielighed til at raade Folk til Proces, hviler for det Første paa den Forudsætning, at en Sagsførers Opgave og væsentligste Bessjæftigelse bestaar i at føre Processer; men det er, som Forholdene have udviklet sig, en fuldstændig Misstaaelse. Det ligger ganske vist i Ordet Sagsfører, men Enhver, som kjenner, hvad de Folks Lid, der kalde sig Sagsførere, i Almindelighed optages af, vil vide, at Processer i Almindelighed er en forsvindende Del af deres Arbeide. Man kunde maasse med større Ret — naar vor ærede Mod-